

14. 9. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení

Zajištěnému věřiteli jsou zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a jeho způsobech řešení (dále jen „insolvenční zákon“) přiznána zvláštní práva a tento má tak (často zásadní) vliv na průběh insolvenčního řízení, zejména ve vztahu k nakládání a prodeji předmětu zajištění.

Ne každé zajištění majetku však zakládá věřiteli v insolvenčním řízení postavení zajištěného věřitele. Zajištěným věřitelem je ve smyslu § 2 písm. g) insolvenčního zákona *„věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy, zajištěným věřitelem je i agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech.“*

K tomu, aby pohledávka zajištěného věřitele mohla být v insolvenčním řízení uspokojena, je nezbytné, aby ji zajištěný věřitel do insolvenčního řízení řádně a včas jako zajištěnou [\[1\]](#) přihlásil (jinak riskuje, že ze zajištění nebude uspokojen) - i tato pohledávka je totiž podrobena přezkumu v průběhu přezkumného jednání. V přihlášce své pohledávky se zajištěný věřitel musí dovolat svého zajištění, jakož i uvést okolnosti, které existenci zajištění osvědčují a připojit listiny, které se zajištění týkají (viz ustanovení § 166 insolvenčního zákona). Věřitel, který podává přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení je povinen v této popsat skutek/skutkový děj, na jehož základě přihlašuje svůj nárok do insolvenčního řízení (a to tak, aby v přihlášce popsaný skutek umožňoval jeho jednoznačnou individualizaci - nemožnost záměny s jiným skutkem). Co naopak věřitel není povinen, je tento skutek právně kvalifikovat - viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 Odo 729/2006 ze dne 18. 12. 2008.

Významné postavení náleží zajištěnému věřiteli ve vztahu ke správě zajištěného majetku a jeho následnému zpeněžení, zejména je-li způsobem řešení úpadku konkurs. Zajištěný věřitel je oprávněn ukládat insolvenčnímu správci či jiné osobě s dispozičními oprávněními závazný pokyn, jakým způsobem má být správa majetku sloužícího k zajištění jeho pohledávky prováděna (viz ustanovení § 230 insolvenčního zákona). Současně může ovlivnit způsob zpeněžení předmětu zajištění, neboť je tím, kdo udílí insolvenčnímu správci pokyny směřující ke zpeněžení (viz ustanovení § 293 insolvenčního zákona). Do uvedeného výsadního a specifického oprávnění zajištěného věřitele ukládat závazný pokyn tak (jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky) nezasahuje ani soud ani věřitelský výbor. Ani případný, ve vztahu k zajištěné pohledávce zajištěného věřitele probíhající incidenční spor (tj. spor vyvolaný insolvenčním řízením, který je projednáván v rámci tohoto řízení) nemá vliv na oprávnění zajištěného věřitele ukládat závazný pokyn - případný incidenční spor ovlivní pouze výplatu výtěžku zpeněžení předmětu zajištění tomuto zajištěnému věřiteli, proti němuž byl incidenční návrh podán (k tomuto blíže viz níže).

V případě, že ke konkrétní majetkové hodnotě řádně a včas uplatňuje zajištění pohledávky více zajištěných věřitelů, uděluje pokyny ke správě a pokyny směřující ke zpeněžení zajištěný věřitel, jehož pohledávka (a to bez ohledu na její výši) se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí, tj. jehož uplatněné zajištění vzniklo nejdříve [\[2\]](#). Je-li pak dle znaleckého posudku vypracovaného po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, považuje se pohledávka

co do takto zjištěného rozdílu za pohledávku nezajištěnou (pohledávky dalších zajištěných věřitelů s pozdějším pořadím se v takovém případě považují za nezajištěné v plném rozsahu).

Insolvenční správce (či jiná osoba s dispozičním oprávněním) je udělenými pokyny vázán a tyto může odmítnout pouze, nesměřují-li k řádné správě. O přezkoumání takových pokynů je pak požádán insolvenční soud, který sporný pokyn přezkoumá v rámci dohledací činnosti. Nevhodnost pokynu lze vztahovat výhradně k rizikům pro věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty, které slouží k zajištění pohledávky, tj. k hrozícímu zkrácení uspokojení zajištěných věřitelů.

K výše uvedenému je třeba dodat, že za pokyny samotné odpovídá zajištěný věřitel, zatímco za (ne)odmítnutí pokynů zajištěného věřitele či za správu a zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění, stejně jako za ocenění majetku tvořícího předmět zajištění včetně volby znalce a zhodnocení znaleckých závěrů odpovídá v insolvenčním řízení insolvenční správce - k tomuto blíže viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 29 ICdo 87/2018 ze dne 28. 5. 2020.

V dané souvislosti upozorňujeme, že jakkoliv případná (ne)výhodnost zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění může založit odpovědnost insolvenčního správce a zajištěného věřitele, tato nikterak neovlivní platnost samotné kupní smlouvy uzavřené mezi insolvenčním správcem a nabyvatelem majetku tvořícího předmět zajištění (k tomuto viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR 29 ICdo 8/2018 ze dne 27. 2. 2020).

Zajištěný věřitel má právo na přednostní uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění. Zajištěný věřitel má také právo, aby jeho pohledávka byla uspokojena již v průběhu insolvenčního řízení (srov. § 204 odst. 1 insolvenčního zákona ve spojení s § 305 odst. 1 insolvenčního zákona a § 409 odst. 4 insolvenčního zákona). Pokud však ve vztahu k zajištěné pohledávce probíhá v rámci insolvenčního řízení incidenční spor, pak do doby jeho skončení nebudou dány podmínky pro výplatu výtěžku zpeněžení předmětu zajištění zajištěnému věřiteli, proti němuž byl incidenční návrh podán (k tomuto viz ustanovení § 306 odst. 4 písm. b) insolvenčního zákona). V takovém případě bude odpovídající částka složena do úschovy soudu a vyplacena po odpadnutí překážky k výplatě, tj. po pravomocném skončení incidenčního sporu.

Zajištěnému věřiteli náleží do výše jeho zajištění 100 % čistého výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, to však s dále uvedenými výhradami.

Čistým výtěžkem, jenž je určen k vydání zajištěným věřitelům, je výtěžek zpeněžení předmětu zajištění po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením^[3] a po odečtení částky připadající na odměnu správce dle prováděcího předpisu. Od čistého výtěžku je třeba dále odečíst případnou pohledávku související se správou domu a pozemku přihlášenou osobou odpovědnou za správu domu a pozemku, pokud předmětem zajištění byla jednotka umístěná v tomto domě, a to do výše jedné desetiny výtěžku zpeněžení.

V souladu s ustanovením § 167 odst. 4 insolvenčního zákona zpeněžením věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty v insolvenčním řízení zaniká zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě, že nepodal přihlášku své pohledávky do insolvenčního řízení. V důsledku uvedeného mají subjekty nabývající majetek z majetkové podstaty mnohem větší právní jistotu, že nabývají majetek bez zátěží vzniklých v minulosti.

S ohledem na uvedené je proto na zajištěném věřiteli, aby (a to již od okamžiku prvních náznaků finančních problémů dlužníka) pravidelně kontroloval ve veřejně dostupném insolvenčním rejstříku, zda se v tomto dlužník neobjeví a včas a řádně přihlásil svou pohledávku do insolvenčního řízení. V opačném případě totiž riskuje, že nebude moci být ze zajištění uspokojen, neboť zpeněžením předmětu zajištění věřiteli jeho zajištění zanikne.

JUDr. Markéta Jelenová,
advokátka

JUDr. Ing. Pavel Beránek,
advokát

advokátní kancelář

síla argumentů

[Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s.r.o.](#)

Klimentská 1216/46
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 229 287-9

Fax: +420 224 229 290

e-mail: office@p-w.cz

[1] Věřitel též může přihlásit svou zajištěnou pohledávku nejprve jako nezajištěnou, musí však pamatovat na to, že změnu přihlášky své pohledávky z nezajištěné na zajištěnou lze (vyjma změny její výše) učinit pouze do lhůty k jejímu přihlášení - po uplynutí této lhůty tak již učinit nelze.

[2] Toto pravidlo pro udělení pokynu ke správě, a obdobně též ve vztahu k pokynu ke zpeněžení předmětu zajištění, je účinné od 1. 1. 2014, tj. od účinnosti novely insolvenčního zákona provedené zákonem č. [294/2013](#) Sb.

[3] V souladu s ustanovením § 298 odst. 4 insolvenčního zákona náklady spojené se zpeněžením lze odečíst nejvýše v rozsahu 5 % výtěžku zpeněžení a náklady spojené se správou nejvýše v rozsahu 4 % výtěžku zpeněžení, přičemž se souhlasem zajištěného věřitele lze odečíst náklady i ve větším rozsahu.

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)